

NSP/2016/009

ZAPISNIK 5. seje Nacionalnega sveta za plačila

Datum in čas seje: 9. 6. 2016, od 9:00 do 11:20

Lokacija seje: Banka Slovenije

Prisotni člani: Darko Bohnec (predsednik Nacionalnega sveta za plačila / Banka Slovenije), Boris Bjelica (Banka Koper d. d.), Irena Dolinar (Nova Ljubljanska banka d. d.), Ivan Mohar (Slovensko zavarovalno združenje), Nevenka Šubelj (Trgovinska zbornica Slovenije)

Prisotni namestniki članov: Simon Anko (namestnik predsednika Nacionalnega sveta za plačila / Banka Slovenije), Tomaž Žganjar (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve), Mojca Vrbančič (Bankart d. o. o.), Peter Grum (Finančna uprava RS), Davor Lekić (Javna agencija RS za varstvo konkurence), Darinka Arh Pilih (Uprava RS za javna plačila), Branka Glojnarich (Urad RS za preprečevanje pranja denarja), Borut Tomažič (Združenje bank Slovenije)

Ostali prisotni: Severin Vičič (Nova KBM d. d.), Marjeta Stanovnik, Peter Antičević, Sandi Pibernik (vsi predstavniki delovnih teles pri Združenju bank Slovenije), Alina Meško (Zveza potrošnikov Slovenije), Nina Frkovič, Anja Rijavec Uršej, Jure Kovačič, Maruša Plavec (vsi Banka Slovenije)

Odsotni člani: Mojca Kunšek (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve), Miran Vičič (Bankart d. o. o.), Jana Ahčin (Finančna uprava RS), Milena Fajs (E-Funds International Limited), Tomaž Okorn (Gospodarska zbornica Slovenije), Borut Kreč (Intesa San Paolo Card d. o. o.), Dajana Muženič Abramovič (Javna agencija RS za varstvo konkurence), Boštjan Fabjančič (MasterCard Europe SA), Brigita Gašperin (Ministrstvo za finance), Sabina Koleša (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo), Janez Stajnko (Nova KBM d. d.), Aleksandra Miklavčič (Uprava RS za javna plačila), Darko Muženič (Urad RS za preprečevanje pranja denarja), Alenka Mejač Krassnig (Visa Europe), France Arhar (Združenje bank Slovenije), Boštjan Krisper (Zveza potrošnikov Slovenije)

Predlog dnevnega reda:

1. Otvoritev in sprejetje dnevnega reda 5. seje Nacionalnega sveta za plačila
2. Obravnava spremembe Poslovnika Nacionalnega sveta za plačila
3. Letno poročilo o delu Nacionalnega sveta za plačila v letu 2015
4. S spremembo zakonodaje do varnejšega spletnega plačevanja
5. Takojšnja plačila
6. Uvedba nove optično čitljive kode na obrazec UPN
7. E-soglasja v shemah direktnih obremenitev SEPA
8. Razno

NSP/2016/009

Ad 1)

Otvoritev in sprejetje dnevnega reda 5. seje Nacionalnega sveta za plačila

D. Bohnec je pozdravil prisotne na seji Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju NSP), predstavil prisotne s strani Banke Slovenije ter predlagal potrditev predloga dnevnega reda seje.

Sklep: *Udeleženci so soglasno potrdili predlog dnevnega reda 5. seje NSP.*

Ad 2)

Obrazložitev predloga spremembe Poslovnika Nacionalnega sveta za plačila

Tematiko je predstavila M. Plavec. Predlagana sprememba poslovnika se nanaša na vodenje NSP, saj na podlagi sklepa Sveta Banke Slovenije mesto predsedujočega z 10. junijem 2016 prevzema Simon Anko, kot direktor oddelka Banke Slovenije, ki vsebinsko pokriva področje dela Sveta. Posledično je do spremembe prišlo tudi v določbi glede namestnika predsedujočega NSP – to je oseba, ki direktorja oddelka Banke Slovenije, ki vsebinsko pokriva področje dela Nacionalnega sveta za plačila, kot direktorja oddelka vsakokrat nadomešča.

Vsebinske razprave ni bilo, nato je D. Bohnec predlagal naslednji sklep, ki je bil sprejet.

Sklep: *NSP je sprejel predlagane spremembe Poslovnika Nacionalnega sveta za plačila.*

Ad 3)

Letno poročilo o delu Nacionalnega sveta za plačila v letu 2015

Tematiko je predstavila M. Plavec; vsebinske razprave ni bilo. Na predlog D. Bohneca so prisotni s sklepom potrdili letno poročilo.

Sklep: *NSP potrjuje letno poročilo o delu Nacionalnega sveta za plačila za leto 2015. Letno poročilo se objavi na javni spletni strani Banke Slovenije.*

Ad 4)

Spremembe zakonodaje do varnejšega spletnega plačevanja

Tematiko je predstavil J. Kovačič.

D. Bohnec je povedal, da je bil namen te predstavitve seznaniti člane NSP z novostmi, ki jih prinaša spremenjena evropska zakonodaja, ki bo zagotovila višjo raven varnosti (trenutno) najbolj ranljivega plačilnega kanala (tj. spleta).

V razpravi je B. Bjelica poudaril, da so banke že sedaj zavezane zagotavljati skladnost s Smernicami o varnosti spletnih plačil, ki veljajo od avgusta 2015 naprej. Dodatno je izpostavil, da so omenjene

NSP/2016/009

smernice tudi zelo podrobne v svojih določilih (Evropski bančni organ (EBA) je namreč navedene smernice, ki opredeljujejo minimalne varnostne zahteve za spletna plačila, izdala z namenom čimprejšnjega ukrepanja ponudnikov plačilnih storitev glede zvišanja ravni varnosti navedenega plačilnega kanala. Poleg tega pa bodo tovrstne varnostne zahteve za elektronske plačilne storitve (vključno z novima storitvama odreditve plačil in zagotavljanja informacij o računih) vzpostavljene v okviru regulativnih tehničnih standardov, kot jih opredeljuje nova Direktiva o plačilnih storitvah na notranjem trgu (PSD2), ki mora biti implementirana v nacionalne pravne rede do januarja 2018.). G. Bjelica je v nadaljevanju omenil tudi ureditev delovanja t. i. tretjih ponudnikov storitev, ki bodo morali v skladu s PSD2 spoštovati enaka pravila delovanja kot obstoječi ponudniki plačilnih storitev. Omenil je tudi razpravo udeležencev na t. i. EBA dnevih (dogodku, ki ga je pripravil Euro Banking Association in ki je potekal nekaj dni pred 5. sejo NSP), in izpostavil, da so v okviru razprave izpostavili možnost, da bi v vlogi tretjih ponudnikov nastopale banke same.

Odzval se je S. Anko, ki je pojasnil, da mora EBA v skladu s pooblastili PSD2 sicer oblikovati več tehničnih standardov na področju varnostnih zahtev, naslovljenih na vse ponudnike plačilnih storitev. V zvezi s tem pa obstaja, nasprotno pred tem izpostavljenemu, bojazen, da bi bili omenjeni standardi preohlapni, kar bi vodilo v neenak položaj med ponudniki plačilnih storitev. Prav tako bodo morali tretji ponudniki storitev po prenosu PSD2 v nacionalne zakonodaje pridobiti dovoljenje za opravljanje plačilnih storitev. Z razpravo je nadaljeval J. Kovačič, ki je poudaril, da je bila PSD2 glede na nekoliko zastarele določbe v zvezi z varnostjo plačil v PSD1 sprejeta tudi zaradi zagotavljanja višje ravni varnosti, zaščite potrošnikov in zagotavljanja enakih pogojev delovanja za vse ponudnike plačilnih storitev. Razpravo je zaključil D. Bohnec, ki je povedal, da so morali ponudniki plačilnih storitev v EU izpolniti minimalne varnostne zahteve za spletna plačila, ki izhajajo iz Smernic o varnosti spletnih plačil, do 1. avgusta 2015.

Sklep: NSP se je seznanil s tematiko.

Ad 5)

Takojšnja plačila

Tematiko je predstavil S. Pibernik.

Po končani predstavitvi je M. Vrbančič povedala, da se v Bankartu že dalj časa ukvarjajo s tematiko takojšnjih plačil. Omenila je, da se je Bankart kot član Evropskega združenja klirinških hiš (angl. European Automated Clearing Houses Association – EACHA) sestal z več klirinškimi hišami v državah, kjer rešitve za takojšnja plačila že delujejo. Prav tako obiskujejo konference ter seminarje, ki potekajo glede tematike takojšnjih plačil. Vsekakor pa se zavedajo, da bodo takojšnja plačila postala del vsakdana – skladno s shemo takojšnjih plačil naj bi se takojšnja plačila po shemi pričela izvajati novembra 2017. V nadaljevanju je M. Vrbančič povedala, da je Bankart že izvedel sestanke oziroma delavnice tudi z nekaterimi dobavitelji rešitev za takojšnja plačila, v prihodnje pa bo dobaviteljem posredovano povpraševanje glede rešitev, ki jih le-ti ponujajo za procesiranje takojšnjih plačil.

Razpravo je nadaljeval B. Bjelica, ki je povedal, da je bila tematika takojšnjih plačil obravnavana tudi v okviru že omenjenega dogodka EBA dnevi. Tam so bili zbrani nekateri ponudniki rešitev za takojšnja plačila (npr. STET, EBA clearing, EQUENS, SIA, VocaLink, D+H...), ki so se strinjali, da je najprej potrebno rešitve za takojšnja plačila ustvariti doma, nato je tematiko potrebno ustrezno predstaviti potrošnikom, ponudnikom plačilnih storitev in vsem ostalim deležnikom. Šele naknadno pa je mogoče ustvarjati okolje za čezmejno poslovanje. Izpostavil je, da potrošniki danes želijo opravljati plačila hitro, enostavno in poceni. Večina predstavnikov iz bank, ki so se EBA dni udeležili, je bila mnenja, da so prišli časi, ko se bodo morale banke združiti in se bolj prilagoditi spremembam na trgu plačilnih storitev. Predvsem pa so bili enotni glede stališča, da bodo takojšnja plačila v roku pet ali šest let postala običajen način plačevanja. B. Bjelica je nadalje poudaril, da bi lahko takojšnja plačila pomenila revolucijo na trgu plačilnih storitev, saj prinašajo veliko prednosti za vse vpletene v proces plačevanja – predvsem za prejemnike plačil, ki bodo imeli denar takoj na računu. Nato je povedal, da ostaja nekaj odprtih vprašanj glede izvajanja ukrepov za preprečevanje pranja denarja v okviru izvrševanja takojšnjih plačil. Na povedano se je odzvala M. Vrbančič, ki se je strinjala, da takojšnja plačila lahko povzročijo revolucijo na trgu plačilnih storitev. V Bankartu se tako ukvarjajo tudi z načini, kako preprečiti morebitne zlorabe v shemi takojšnjih plačil in kako čim bolje zaščititi tako uporabnike kot tudi ponudnike tovrstnih plačil. Tako bo Bankart predvidoma septembra letos z namenom izmenjave znanj, mnenj in izkušenj s takojšnjimi plačili organiziral konferenco za slovenske banke na temo takojšnjih plačil, kamor bodo povabljeni tudi tuji ponudniki tovrstnih storitev in predstavniki držav, kjer so takojšnja plačila že na voljo. B. Bjelica je dodal še stališče glede poravnave takojšnjih plačil – večina ponudnikov se prilagaja zahtevam takojšnje poravnave s predplačili (ang. prefunding).

V nadaljevanju je N. Šubelj povedala, da so takojšnja plačila zanimiva zanje (tj. družbo Petrol) z vidika B2B (business-to-business), vendar pa je v tej luči pomembna možnost dovolj visokih zneskov plačil. Postavila je vprašanje, ali bodo vse banke nudile takojšnja plačila. V razpravo se je vključil S. Anko, ki je pojasnil, da bo shema (katere predlog je trenutno v javni obravnavi) opcijska, kar pomeni, da ni nujno, da bodo vse banke nudile takojšnja plačila. V nadaljevanju je na kratko pojasnil ozadje pojava takojšnjih plačil. Izpostavil je tudi mnenje Evrosistema, in sicer, da je pomembno preprečiti nadaljnjo fragmentacijo na ravni Evropske unije na področju takojšnjih plačil, saj danes namreč že obstajajo rešitve za takojšnja plačila, ki pa so interoperabilna zgolj znotraj ene (ali morebiti dveh) države. Tako je bil predlog sheme za takojšnja plačila pripravljen z namenom, da se oblikuje vseevropska rešitev in se prepreči nadaljnjo evolucijo nacionalnih rešitev za takojšnja plačila. Glede funkcionalnosti poravnave in upravljanja s tveganji (zaradi predplačil) pa je povedal, da obstaja potreba po harmonizaciji poslovanja med klirinškimi hišami, ter omenil tudi možnost omejenega poslovanja plačilnega sistema TARGET2 za potrebe poravnave takojšnjih plačil tudi med vikendi in prazniki, saj sicer ne posluje med vikendi in šest prazničnih dni v letu. V nadaljevanju je izpostavil nekaj vidikov glede predloga sheme takojšnjih plačil Evropskega sveta za plačila (ang. European Payments Council), ki je trenutno v javni konzultaciji, in sicer glede (i) maksimalnega časa – v predlogu sheme je že v tej fazi predvideno, da bo maksimalen čas izvršitve takojšnjega plačila 10 sekund – postavlja se vprašanje, ali je 10 sekund res takoj, (ii) dosegljivosti v shemi takojšnjih plačil – shema je sicer opcijska, vendar bo po njegovem mnenju za resnično uveljavitev takojšnjih plačil

NSP/2016/009

potrebno zagotoviti obvezno dosegljivost vsaj za banke v vlogi prejemnika plačila, (iii) takojšnjih plačil vis-a-vis današnjim plačilnim metodam – sobivanje obstoječih kreditnih plačil SEPA in takojšnjih plačil verjetno v prihodnosti ne bo mogoče oziroma potrebno.

V razpravo se je vključila B. Glojnarich, ki je delila mnenje z ostalimi deležniki glede prihodnjega razvoja takojšnjih plačil, ob enem pa je izpostavila vidik izvajanja ukrepov za preprečevanje pranja denarja – predvsem z vidika skladnosti z novo zakonodajo EU. Odzval se je B. Bjelica, ki je povedal, da je v zvezi s shemo sicer še nekaj odprtih pravnih vprašanj, tudi glede četrte Direktive o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma. Dodatno je S. Pibernik povedal, da je po trenutno veljavni zakonodaji banka dolžna opraviti poleg običajnega pregleda stranke pri transakcijah v vrednosti 15.000 evrov ali več še pregled na podlagi dodatnih podatkov (npr. datum in čas izvedbe transakcije, znesek in valuta, način izvedbe transakcije, namen transakcije ter osebno ime in stalno prebivališče oziroma firma in sedež osebe, ki ji je transakcija namenjena).

V zvezi s predhodno predstavljenimi pomisleki v okviru predstavitve S. Pibernika glede t. i. FinTech podjetji, ki naj bi bili po njegovem mnenju slabše regulirana kot banke, se je odzvala A. Rijavec Uršej. Poudarila je, da so FinTech ponudniki v EU ustrezno regulirani, ali kot plačilne institucije ali kot družbe za izdajo elektronskega denarja, nekateri celo kot banke. Dodala je še, da se pojavlja vedno več poslovnih modelov FinTech ponudnikov, ki pa jih je potrebno neprestano pregledovati v smislu, ali opravljajo plačilne storitve ali storitve izdajanja elektronskega denarja. Prav tako se v EU vse bolj uveljavlja čezmejno opravljanje tovrstnih storitev (t. i. passporting), zaradi česar vsega imajo slovenske banke že sedaj močno konkurenco.

I. Mohar je postavil vprašanje, ali bo možno izvesti takojšnje plačilo tudi z vnaprejšnjim datumom in kako bo v takšnih primerih s preklicem plačila. Odgovoril mu je S. Pibernik, ki je povedal, da dokler plačilo ni izvršeno, je preklic vedno možen. V nadaljevanju se je S. Vičič postavil vprašanje, kako so pokrite systemske luknje v smislu možnosti zlorab v shemi takojšnjih plačil. Odzval se je B. Bjelica, ki je povedal, da morajo imeti banke svoje notranje kontrolne sisteme tako organizirane, da sistemskih lukenj ni in ne bo. Nadaljeval je B. Tomažič, ki je povedal, da so na ZBS zbrali vse odzive slovenskih bank na predlog sheme za takojšnja plačila, in povabil tudi ostale deležnike NSP k podaji morebitnih predlogov na predlog sheme takojšnjih plačil. Predlog sheme je namreč v trimesečnem javnem posvetovanju (do 10. julija 2016), s ciljem, da se oblikuje takšno shemo, ki bo v čim večji meri ustrezala potrebam različnih deležnikov trga plačilnih storitev. Odzvala se je N. Šubelj, ki je povedala, da bodo v okviru Trgovinske zbornice predlog sheme v prihodnje tudi podrobno preučili.

D. Bohnec se je prisotnim zahvalil za sodelovanje v razpravi ter predlagal naslednji sklep, ki je bil sprejet.

Sklep: NSP se je seznanil s tematiko.

NSP/2016/009

Ad6)

Uvedba nove optično čitljive kode na obrazec UPN

Tematiko je predstavil P. Antičević.

Tematika je bila obravnavana že na prejšnjih sejah NSP, prav tako je bila predmet razprave na Forumu NSP.

V povezavi s predstavitvijo je D. Bohnec povedal, da je migracijski del projekta, torej uvedba nove optično čitljive kode na obrazec UPN, smiselno zastavljen. V nadaljevanju je opozoril, da je vsaka migracija oziroma projekt cenejši, če traja krajši čas.

N. Šubelj je vprašala, ali bo potem prva faza pridobiti primerne čitalce za branje novih kod in druga faza izdajanje novih kod na obrazcih UPN. Odzval se je P. Antičević, ki je povedal, da sta omenjeni fazi med seboj neodvisni; vsekakor pa je že v prehodnem obdobju potrebno imeti ustrezne čitalce. Izdajatelji obrazcev UPN (prejemniki plačil) pa se lahko odločijo tudi za možnost, da sočasno začnejo izdajati UPN z novo kodo in tudi razpolagajo s primernimi čitalci. Izpostavil je tudi, da danes ni vseh podatkov zajetih v OCR vrstici, z novo optično čitljivo kodo pa bodo podatki popolnoma zajeti. M. Vrbančič je dodala, da bo potrebno narediti tudi raziskavo glede nabora podatkov, ki se bodo prenašali dalje po sistemu. To pomeni tudi velike spremembe za banke, predvsem za njihove zaledne obdelave. Odzval se je P. Antičević in poudaril, da je ravno prenos vseh podatkov, ki jih izdajatelj zapiše na obrazec ob izdaji, pa do konca, ko dobi potrdilo o transakciji, največja prednost nove optično čitljive kode. V nadaljevanju pa se je strinjal, da bodo vsekakor potrebne nadgradnje sistemov. S. Vičič je vprašal, kako bo s prenosom podatkov v primeru, ko plačnik in dolžnik ne bosta ista oseba. Odzval se je S. Pibernik in povedal, da je to delno povezano z Uredbo 1781/2006 oziroma njeno naslednico Uredbo 847/2015, ki določata zahteve glede informacij o plačnikih in prejemnikih plačil, ki spremljajo prenose sredstev, kadar ima vsaj eden od ponudnikov plačilnih storitev, udeležen v plačilni transakciji, sedež v EU. Vsekakor pa se lahko v okviru posvetovanj še dodatno opredeli, kaj je potrebno uvesti oziroma spremeniti na novem obrazcu UPN. V razpravo se je vključil tudi B. Bjelica in povedal, da se na podlagi oznake IBAN vedno lahko določi, kdo je plačnik in kdo je dolžnik; tudi v primeru, da to ni ista oseba, elektronske banke že danes lahko samodejno preberejo oznako IBAN plačnika. S. Vičiča je izrazil pomislek, ali bo mogoče, da bi oba podatka potovala naprej v procesu obdelave do Bankarta, torej tako podatki o plačniku kot tudi podatki o dolžniku. D. Bohnec je dodal, da je bila tematika dobro osvetljena z vseh zornih kotov, s tem se je strinjal tudi B. Tomažič in povedal, da so vsa tehnična odprta vprašanja bolj primerna za razpravo v okviru Združenja bank Slovenije.

D. Bohnec se je zahvalil za podane informacije in sodelovanje v razpravi ter predlagal naslednji sklep, ki je bil sprejet.

Sklep: NSP se je seznanil s tematiko in skozi razpravo podprl nadaljnji razvoj rešitve glede uvedbe nove optično čitljive kode na obrazec UPN.

NSP/2016/009

Ad 7)

E-soglasja v shemah direktnih obremenitev SEPA

Tematiko je predstavila M. Stanovnik.

Prisotni so se seznanili s tematiko; vsebinske razprave ni bilo.

Ad 8)

Razno

B. Bjelica se je v imenu Odbora za plačilni promet pri ZBS zahvalil D. Bohnecu za njegovo vodenje NSP in mu zaželel veliko uspehov tudi v nadaljevanju njegove poslovne poti. Tudi D. Bohnec se je vsem prisotnim zahvalil za sodelovanje tako v okviru NSP kot tudi izven njega in poudaril, da je sodelovanje deležnikov na trgu plačilnih storitev zelo dobro in je (bilo) vedno usmerjeno v iskanje optimalnih rešitev, za kar upa in verjame, da bo tako tudi v prihodnje.

- - -

Ob zaključku seje se je D. Bohnec ponovno zahvalil prisotnim za sodelovanje in udeležbo na 5. seji NSP. Povedal je, da bo besedilo obvestila za javnost objavljeno na javni spletni strani Banke Slovenije. Sekretariat NSP bo pripravil zapisnik seje in ga po elektronski pošti poslal na seji prisotnim v morebitne pripombe.

Zapisała: M. Plavec